

**РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА**

УПАТСТВО ЗА АНКЕТАТА

**КОРИСТЕЊЕ ИНФОРМАТИЧКО-КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ
ВО ДОМАЌИНСТВАТА И КАЈ ПОЕДИНЦИ
ВО 2019 ГОДИНА**

2019 година

Вовед

Развојот и навлегувањето на информатичко-комуникациските технологии (ИКТ) во сите пори на општеството има големо влијание врз економските и социјалните промени во него. Глобалните комуникации, електронската трговија и интернетот на развиениот свет му носат многу придобивки, уште поголем развој, економска експанзија и демократија. Анализите во развиените општества покажуваат дека интернетот станува средишна точка на сите видови политичко, економско, општествено и индивидуално дејствување. Како плод на сè побрзиот развој и на сè поголемата примена на информатичко-комуникациските средства, се создава едно ново општество - информатичко општество.

Се наметнува потребата од следење и мерење на степенот на развој на информатичкото општество преку следење одредени показатели. Овие показатели се различни во зависност од степенот на развиеноста на една држава.

И во Република Северна Македонија се наметна потребата за мерење и следење некои показатели, како што се: опременоста, односно достапноста на одредени информатичко-комуникациски технологии, степенот и начинот на нивното користење, информатичката писменост, бенефициите и пречките при користењето ИКТ кај различни категории претпријатија, домаќинства, поединци и органите на јавната власт.

Државниот завод за статистика, на годишно ниво, редовно од 2006 година (пилот-истражување во 2005 година), ги спроведува статистичките истражувања: Користење на информатичко-комуникациските технологии во деловните субјекти (ИКТ.1) и Користење на информатичко-комуникациските технологии во домаќинствата и од поединците (ИКТ.3), според регулативите на Европската Унија кои се однесуваат на статистиките за информатичкото општество.

СОДРЖИНА

Вовед	2
1. Општи напомени за Анкетата за употреба на информатичко-комуникациските технологии (ИКТ) во домаќинствата и од поединци	4
1.1. Предмет на Анкетата.....	4
1.2. Цели на Анкетата.....	4
1.3. Корисници на резултатите од Анкетата	4
1.4. Опфат на Анкетата.....	5
1.5. Единици на набљудување.....	5
1.6. Време на набљудување.....	5
1.7. Инструмент на Анкетата	5
1.8. Тајност на податоците.....	6
2. Упатство за спроведување на Анкетата	6
2.1. Должности на регионалните одделенија за статистика во врска со Анкетата.....	6
2.2. Должности и правила на однесување на анкетарот.....	7
2.2.1. Општи упатства	7
2.2.2. Постапка при барањето адреси на домаќинствата	7
2.2.3. Пристап на анкетарот кон домаќинството	8
2.2.4. Избор на лице во домаќинството за анкетирање	8
3. Упатство за пополнување на прашалникот	9
3.1. Основни принципи на одговарање на прашалникот.....	9
3.2. Пополнување на прашалникот	9
3.3. Список на занимања според Националната класификација на занимања	22

1. ОПШТИ НАПОМЕНИ ЗА АНКЕТАТА ЗА УПОТРЕБАТА НА ИКТ ВО ДОМАЌИНСТВОТА И ОД ПОЕДИНЦИ

Истражувањето „Користење на информатичко-комуникациските технологии во домаќинствата и од поединци“ се спроведува со анкета.

Анкетата претставува метод на истражување што се базира на примерок од единици за набљудување и користи прашалници за добивање одговори за предметот на истражувањето. Начинот на анкетирање може да биде со лично интервју, компјутерски потпомогнато лично интервју, по телефон, по пошта, оставање на прашалникот на избраното лице само да го пополни и друго.

1.1. ПРЕДМЕТ НА АНКЕТАТА

Државниот завод за статистика спроведува истражување за достапноста и употребата на информатичко-комуникациските технологии од страна на домаќинствата и поединци на целата територија на Република Северна Македонија. Начинот на прибирање на податоците ќе биде преку анкета, со помош на анкетари, а ќе се анкетираат избрани домаќинства, а во самото домаќинство - поединци.

Прашалниците и основните методи на истражувањето се подготвени според методологијата и препораките на Евростат (Статистичко биро на Европската Унија).

1.2. ЦЕЛИ НА АНКЕТАТА

Главна цел на Анкетата е да се добијат резултати со кои ќе се одреди степенот на достапноста и начинот на користење на одредени информатичко-комуникациски технологии во домаќинствата и од поединци во Република Северна Македонија во последните три месеци, односно во првиот квартал од 2019 година. Некои податоци, на пример, користење на услугите на е-влада, нарачување/купување преку интернет (е-трговија) се однесуваат на периодот во последните 12 месеци.

Со ова истражување се очекува да се добијат информации за:

- користење на информатичко-комуникациските технологии во домаќинствата: пристап на интернет во домот (преку кое било средство), начинот на поврзување на интернет (фиксно широкопојасно, мобилно поврзување) и кои се причините за немање пристап на интернет;
- користење на информатичко-комуникациските технологии кај поединците: користење интернет - честота на користењето, преку кои средства се пристапува до интернет, користење на мобилни уреди за пристап, активности на интернет, користење на услугите на е-влада, нарачување/купување преку интернет (е-трговија), е-умешност, заштита на личните информации и други безбедносни мерки што лицата ги преземаат при користењето интернет.

Достапноста и начинот на употреба на информатичко-комуникациските технологии ќе бидат прикажани според социодемографските карактеристики на домаќинствата, односно на поединците, на пример: според местото на живеење, структурата и големината на домаќинството, големината на приходите, економскиот статус, односно вработеноста, образовното ниво, полот на поединецот.

Резултатите од ова истражување и резултатите од други истражувања од оваа област ќе придонесат за одредување на степенот на развој на информатичкото општество во нашата земја.

1.3. КОРИСНИЦИ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД АНКЕТАТА

Резултатите од истражувањето ги користат: Владата, државните институции, претпријатијата и другите организации, истражувачите, научниците, новинарите и други субјекти, како и граѓаните на нашата земја за нивно информирање и за разни цели.

Резултатите од истражувањето ги користат и меѓународните организации (на пр., ОН, ОЕЦД), Европската Унија и Евростат за споредбена анализа, публикување и сл.

Државниот завод за статистика ги објавува податоците добиени со Анкетата во соопштение и во други публикации: *Македонија во бројки*, *Регионите во Република Македонија*, *Жените и мажите во Република Македонија* и во базата на податоци *МАКСтат*.

1.4. ОПФАТ НА АНКЕТАТА

Анкетата се спроведува на целата територија на Република Северна Македонија, врз база на примерок со кој се опфатени околу 0,09 % од вкупното население и 0,35 % од домаќинствата.

Со оваа Анкета ќе се опфатат околу **2000** домаќинства, односно лица.

Дизајн на примерокот

Примерокот е стратифициран кластер случаен примерок.

Стратификацијата е на 8-те реони според НТЕС-3 и на рурални и на урбани населени места, што значи вкупно 16 стратуми. Во 16-те стратуми кластерите се избираат случајно, а потоа во кластерите случајно се избираат домаќинствата. Алокацијата на кластерите е пропорционална на населението во стратумите. Се избираат 285 кластери, а во секој по **7** домаќинства, што значи дека се избрани вкупно 1995 домаќинства, односно лица.

Во домаќинството се анкетира лицето на возраст од 15 до 74 години.

1.5. ЕДИНИЦИ НА НАБЉУДУВАЊЕ

Единици на набљудување во Анкетата се поединецот и неговото домаќинство.

Домаќинство е секоја семејна или друга заедница на лица во која тие живеат заедно и заеднички ги трошат своите приходи за намирање на основните животни потреби (домување, исхрана и друго), без оглед на тоа дали сите членови се наоѓаат постојано во местото каде што е населено домаќинството или некои од нив престојуваат определено време во друго населено место, односно странска држава заради работа, школување или од други причини.

Самечко домаќинство е домаќинство од едно лице што живее само и кое нема свое домаќинство во друго место. Самечкото домаќинство може да живее во посебен или во деллив стан, или како sameц-потстанар, без оглед на тоа дали живее во иста соба со друг sameц или со членовите на домаќинството-станодавец, но не ги троши заедно со нив своите приходи.

Во секое домаќинство се анкетира еден член од домаќинството - **поединец**, кој треба да биде на возраст помеѓу 15 и 74 години. Тоа значи дека се избира поединец чија возраст е во интервалот од наполнети 15 години до наполнети 74 години.

1.6. ВРЕМЕ НА НАБЉУДУВАЊЕ

Анкетата ќе се спроведе во периодот од **10.04.2019** до **10.05.2019** година.

Во ова истражување, времето на набљудување, односно референтен период е првиот квартал од 2019 година (од 1 јануари 2019 до 31 март 2019). Дел од прашањата се однесуваат за активностите на поединецот во последните три месеци (тоа се месеците пред анкетата: јануари, февруари и март) од 2019 година, а дел од прашањата се однесуваат на активностите на поединецот во последните 12 месеци, а тоа значи и на активностите во текот на претходната година (2018 година).

1.7. ИНСТРУМЕНТ НА АНКЕТАТА

Анкетата се спроведува со прашалник *Образец ИКТ.3*, кој е приложен во Упатството за пополнување на прашалникот.

ОПШТО ЗА ПРАШАЛНИКОТ

На првата страница има дел за идентификациските податоци за домаќинството, дел за податоци за анкетарот и дел за причините за неанкетирање на избраното домаќинство.

На втората страница има дел за:

1. Податоци за домаќинството (на пр.: вкупен број членови, вкупни приходи)
2. Податоци за поединецот (возраст, пол, образование, статус на вработеност, занимање, државјанство)

Понатаму, во прашалникот следат прашања што се однесуваат на употребата на информатичко-комуникациските технологии кои се поделени по делови (модули):

- А: Достапност на ИКТ во домаќинството
- Б: Користење интернет
- В: Користење е-Влада
- Г: Трговија на интернет (е-трговија)
- Д: Е-умешност
- Ѓ: Безбедност на интернет.

Прашањата во модулот А се однесуваат на домаќинството, додека прашањата во модулите Б, В, Г, Д и Ѓ се однесуваат на поединецот.

1.8. ТАЈНОСТ НА ПОДАТОЦИТЕ

Податоците (за лицата и за домаќинствата) што се прибираат со Анкетата претставуваат лични податоци, заштитени со Законот за заштитата на личните податоци („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/18 и 224/18). Тие ќе се користат исклучиво за статистички цели и се сметаат за доверливи, во согласност со Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18).

Сите учесници во Анкетата што доаѓаат во допир со нив се должни да ги почитуваат одредбите за заштитата и тајноста на податоците.

Упатство за постапките кон кои треба да се придржувате:

- Секое лице и домаќинство што е анкетирано да го информирате дека податоците што се прибираат со оваа Анкета се заштитени со Закон и дека ќе се користат исклучиво за статистички цели и како поединечни нема да бидат дадени на користење и нема да бидат објавени;
- Никој, освен службено овластените лица, не може да има пристап до пополнетите прашалници со лични податоци од оваа Анкета;
- Пополнетите прашалници ќе бидат чувани во регионалните одделенија за статистика во просторија одредена за таа намена и нема да бидат достапни за други лица;
- Добиените податоци за лицата и за домаќинствата нема да се даваат или да се соопштуваат на неовластени субјекти (правни и физички лица) за време и по завршувањето на Анкетата;
- Со пополнетите прашалници треба да постапувате одговорно за да не дојдат во рацете на лица кои ќе може да ги злоупотребат во Ваше име;
- За евентуално изгубените прашалници или други настанати околности што може да доведат до нарушување на одредбите за заштита на личните податоци и на податоците за домаќинствата, да го известите стручното одделение во Државниот завод за статистика.

2. УПАТСТВО ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА АНКЕТАТА

2.1. ДОЛЖНОСТИ НА РЕГИОНАЛНИТЕ ОДДЕЛЕНИЈА ЗА СТАТИСТИКА ВО ВРСКА СО АНКЕТАТА

1. Запознавање со методолошките упатства за Анкетата и присуство на инструктажи;
2. Организација и координација на непосредните анкетни активности (ангажирање анкетари, инструктажи, организација на движењето на анкетарите на терен и др.);
3. Ангажирање за навремено и квалитетно спроведување на Анкетата;
4. Разрешување одредени прашања од стручно-методолошки, технички аспект и други непредвидени ситуации;
5. По добивањето на пополнетите прашалници од анкетарите, да проверат:
  - Дали е анкетирано избраното домаќинство на избраната адреса од списокот на домаќинства. Во случај на промена, дали соодветните забелешки се на бараните места.
  - Дали податоците се внесени на правилен начин.
  - Дали сите испитаници се на возраст од 15 до 74 години.

- Дали е правилен текот на дадените одговори.

б. Во случај прашалникот да не е правилно пополнет или ако недостасува одговор, а според редоследот на одговарањето треба да има назначен одговор на одредено прашање, по потреба, анкетарот се враќа на терен или телефонски контактира со домаќинството за спорните или за непополнетите места во прашалникот.

7. Составува извештај за текот на спроведувањето на Анкетата.

Извештајот, покрај другото, мора да ги содржи следните информации:

- Оценка на работата на анкетарот воопшто, со препораки за идниот избор на анкетари имајќи ги предвид возраста, образовната структура, занимањето итн. Потребно е да се забележат имињата и презимињата на анкетарите чија работа е оценета како квалитетна заради ангажирање во идните анкети;
- Означување на евентуалните застои, тешкотии при прибирањето и контролата на материјалот, предлози за идната организација итн;
- Забелешки за прашалникот, нелогичности, прашања на кои анкетираниите не сакале да одговараат, нејасно поставени прашања итн.

2.2. ДОЛЖНОСТИ И ПРАВИЛА НА ОДНЕСУВАЊЕ НА АНКЕТАРОТ

2.2.1. Општи упатства

- а) Анкетарот е должен одговорно и навреме да ги изврши сите работи што му се доверени;
- б) Да ги проучи Упатството за анкетари и прашалникот ИКТ.3 ;
- в) Да присуствува на инструктажата;
- г) Пред почетокот на Анкетата, анкетарот е должен да го разгледа теренот и да ги лоцира адресите на домаќинствата што треба да се анкетираат. Во случај теренот да не одговара на скицата и описот, да се контактира со Државниот завод за статистика;
- д) Ако прашалниците не се добро пополнети, анкетарот е должен да се врати во домаќинството и успешно да го заврши анкетирањето;
- ѓ) Анкетарот е должен за секоја нејаснотија во поглед на постапката, методологијата или неочекуваните случаи на терен да контактира со стручното одделение во Државниот завод за статистика;
- е) Анкетарот **не смее самоволно** да анкетира домаќинство што не е на списокот на избрани домаќинства што го добил, а во случај кога на адресата на избраното домаќинство ќе затекне некое друго (но само едно) домаќинство, тогаш го анкетира тоа домаќинство.

Сите пополнети прашалници, вклучувајќи ги и оние на неанкетираниите домаќинства, треба да бидат доставени до регионалните одделенија за статистика по извршеното анкетирање.

2.2.2. Постапка при барањето адреси на домаќинствата

Анкетарите ќе добијат Список на домаќинствата и нивните адреси за избраните пописни кругови. Списокот на домаќинствата за секој пописен круг содржи адреси за 7 домаќинства. На теренот не е дозволено прескокнување или заменување на избраните единици.

а) Ако е сменет називот на улицата, анкетарот треба да ги пронајде назначената улица, избраната адреса и домаќинството. Промената на адресата се запишува на насловната страница на прашалникот и во забелешката во Списокот на домаќинствата.

б) Ако анкетарот заклучи дека се сменети куќните броеви, треба да ги пронајде избраниот куќен број и домаќинството. Промената ја запишува на насловната страница на прашалникот и во забелешката во Списокот на домаќинствата.

в) Ако анкетарот на назначената адреса не најде никого дома или ако најде само лице што не може да даде одговори за останатите лица од домаќинството, треба уште еднаш или двапати да го посети домаќинството и да настојува да ја оствари Анкетата. Доаѓањата и времето се запишуваат како забелешка во Списокот. Ако не биде извршено анкетирањето на даденото домаќинство од

Списокот на домаќинства, се заокружува соодветната бројка за причините за неанкетирањето во делот на насловната страница на прашалникот и во забелешката во Списокот на домаќинствата.

г) Ако анкетарот на адресата на избраното домаќинство затекне некое друго (но само едно) домаќинство, тогаш го анкетира тоа домаќинство. Промената ја запишува на насловната страница на прашалникот и во забелешката во Списокот на домаќинствата.

д) Ако анкетарот на адресата на избраното домаќинство, покрај него, најде уште едно или повеќе други домаќинства, ќе го анкетира само избраното домаќинство.

ѓ) Ако анкетарот на адресата на избраното домаќинство најде две или повеќе нови домаќинства, а не го најде избраното домаќинство, ќе анкетира само едно домаќинство, избрано по случаен избор.

е) Во случај на посочената адреса да се наоѓа објект (стан) што не се користи за живеење поради тоа што е оштетен, урнат или, пак, се користи само за деловни активности, се заокружува соодветната бројка за причините за неанкетирањето во делот на насловната страница на прашалникот.

2.2.3. Пристап на анкетарот кон домаќинството

Напомена: анкетарот треба да го избере времето на анкетирање помеѓу 9 часот претпладне и 20:30 часот навечер.

Анкетарот:

- се претставува со име и презиме и го покажува овластувањето од Државниот завод за статистика за учество во Анкетата и својата лична карта;

- објаснува дека се работи за истражување за користење на ИКТ, односно користење компјутери, мобилни телефони, интернет и сл. од населението (односно од поединците и од домаќинствата) што го спроведува Државниот завод за статистика;

- го запознава лицето дека податоците за лицата се лични податоци, а за домаќинствата се поединечни податоци што претставуваат службена тајна и се заштитени со Закон и го запознава лицето со содржината на заштитата;

- прашува дали домаќинствата примиле писмо со кое се најавува доаѓањето на анкетарот, а ако не примиле, треба да покаже копија од тоа писмо на кое е јасно истакнат печатот на Државниот завод за статистика;

- ја нагласува случајноста на изборот на домаќинството во Анкетата;

- нагласува дека е многу важно да учествуваат во Анкетата, дека нивните одговори ќе придонесат за успешноста на Анкетата и да се потруди да ги придобие нивната доверба и наклонетост;

- дава објаснување дека анкетирањето трае околу 30 минути;

- го информира анкетираното лице за целта на истражувањето и дека податоците се наменети за статистички цели и ќе се објават како агрегирани (збирни) податоци;

- ако членовите на домаќинството одбијат да го примат анкетарот и да учествуваат во Анкетата, анкетарот, по излегувањето од домаќинството, ја заокружува соодветната бројка (бројот 2.2.) за причините за неанкетирањето во делот на насловната страница на прашалникот.

2.2.4. Избор на лице во домаќинството за анкетирање

Анкетарот, врз основа на изјавите на присутните членови на домаќинството, утврдува кои лица се членови на домаќинството.

Ако во истиот стан живеат и други лица што не се членови на тоа домаќинство (потстанари), тие нема да бидат опфатени со Анкетата.

Потоа утврдува кои од членовите се на возраст од 15 до 74 години и од нив избира лице што ќе биде анкетирано (кое ќе дава одговори на прашањата што се однесуваат на домаќинството, а потоа и лично).

Ќе биде анкетирано лицето на возраст од 15 до 74 години што прво ќе има роденден по датумот на анкетирањето.

Анкетарот треба да праша: „**Кој во вашето домаќинство прв(а) има роденден сметајќи од денешниов датум?**“ Ако тоа лице е на возраст од 15 до 74 години, ќе биде анкетирано, ако е помладо или постаро, ќе биде анкетирано лицето што има роденден по него.

Во случај избраното лице да е отсутно во моментот на посетата на анкетарот на домаќинството, да се направи напор да се исконтактира тоа лице (може и преку телефон, е-пошта и сл.) и со него да се спроведе анкетирањето (за прашањата што се однесуваат на поединецот во деловите: Б, В, Г, Д и Ѓ). Ако тоа не е се оствари (по два или три обиди), може да одговара друг член од домаќинството наместо избраното лице, во негово име. Лицето што ќе биде анкетирано наместо избраното лице треба да биде запознато со активностите на избраното лице за кои се бара одговор во прашалникот. Во ваков случај анкетарот ќе праша: „Кој може да одговори наместо избраното лице, во негово име?“

Ако анкетарот биде одбиен и нема лице во домаќинството што сака да биде анкетирано, ја запишува причината за непополнување на прашалникот.

3. УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАШАЛНИКОТ

3.1. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ОДГОВАРАЊЕ НА ПРАШАЛНИКОТ

Идентификациските податоци за домаќинството и податоците за анкетарот се внесуваат на соодветните линии или во квадратчињата. Податоците на страница 2, во точка 1 (податоци за домаќинството) и 2 (податоци за поединецот) се внесуваат во соодветните квадратчиња.

На сите прашања (од модул А до модул Ѓ) се понудени можни одговори што се наоѓаат под прашањето.

Анкетарот има обврска на анкетираното лице да му ги прочита и да му ги објасни сите модалитети што се понудени како одговор на поставеното прашање.

Анкетарот става **X** во квадратчето на модалитетот што е добиен како одговор.

За прашањата на кои е можно да се дадат повеќе одговори, тоа е назначено покрај самите прашања.

При одговарањето на прашањата треба да се следат насоките на кое наредно прашање да се одговори и да се оди на посоченото прашање.

3.2. ПОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАШАЛНИКОТ ИКТ.3

Откако ќе се избере лице од домаќинството што прифатило да биде анкетирано, започнува пополнување на прашалникот.

Во делот за **идентификациските податоци за домаќинството** се пополнува:

- Општина, назив на општината (на линијата) и матичен број на општината (во квадратчињата);
- Назив на населеното место (на линијата), матичен број на населеното место (во квадратчињата);
- Адреса на која живее домаќинството: улица и број (на линијата);
- Телефонски број на домаќинството (на линијата).
- Реден број на пописниот круг во општината (во квадратчињата).
- Реден број на домаќинството во пописниот круг (во квадратчињата).

Горенаведените податоци се препишуваат од списокот на домаќинствата.

Во делот за **податоци за анкетарот**, во соодветните квадратчиња се запишува:

- бројот на анкетарот;
- датумот на посетата, односно анкетирањето на домаќинството (ден, месец, година);

- почетокот на Анкетата: во квадратчињата за час и минути.

Во делот за причините за неизвршено анкетирање на избраното домаќинство од Списокот, се наведуваат причините за неанкетирање со заокружување на еден од понудените модалитети:

Причини за неизвршување на Анкетата во домаќинството од дадениот Список на домаќинства:

1. Не може да стапи во контакт:

1.1. - Посочената адреса не постои на терен - се заокружува кога посочената адреса не постои воопшто на тој терен и кога е утврдено дека не се работи за промена на име на улица или, пак, за пренумерирање на куќните броеви;

1.2. - Празен стан - се заокружува кога ќе се утврди дека во станот не живее никој или кога домаќинството е иселено. Ако некое домаќинство повремено го користи станот како второ живеалиште или, пак, како викенд-куќа, се заокружува шифрата 1.5. - домаќинството е отсутно;

1.3. - Станот не е соодветен за живеење - се заокружува кога станот е оштетен и е во таква состојба што не е погоден за живеење;

1.4. - Станот се користи за деловни намени - се заокружува кога станот се користи само за деловни намени, а не и за живеење;

1.5. - Домаќинството е отсутно - се заокружува кога домаќинството е отсутно. Се заокружува и во случај кога адресата е второ живеалиште на домаќинството, а во моментот на Анкетата не е присутно во тоа живеалиште.

2. Домаќинството е несоодветно за анкетирање:

2.1. - Нема членови на возраст од 15 до 74 години;

2.2. - Домаќинството одбива да биде анкетирано - се заокружува кога домаќинството е лоцирано, но од некоја причина одбива да биде анкетирано;

2.3. - Неспособност или неможност да одговори - лицето што треба да биде анкетирано не е во состојба да дава одговори (хендикеп, болест, жалост и друго).

3. Друго - се заокружува ако не е наведена соодветната причина за неанкетирање од претходната листа. На празната линија треба да се наведе и причината.

Прашање број 1: Податоци за домаќинството

(Податоците за домаќинството може да ги дава избраното лице или кој било член на домаќинството)

Податоците се внесуваат со цифри во соодветните квадратчиња и се однесуваат на сите членови на домаќинството, без разлика на присутноста во моментот на анкетирањето.

1.1. - Вкупен број членови на домаќинството - сите лица што живеат во едно домаќинство, без разлика дали се присутни или не за време на анкетирањето (бројот се запишува во соодветното квадратче).

1.2. - Број на деца помлади од 15 години - сите деца што се помлади од 15 години, односно кои не наполниле 15 години (бројот се запишува во соодветното квадратче).

1.3. - Вкупен месечен нето-приход на домаќинството, во денари - тоа се вкупните приходи остварени врз која било основа (нето-плата, заработувачка, нето-приход од самовработување или земјоделство, пензии, надоместоци за невработеност, социјална помош, бенефиции) од сите членови на домаќинството за еден месец (износот на актуелниот, односно на последниот приход на домаќинството се запишува во соодветното квадратче, со цели броеви).

Прашање број 2: Податоци за поединецот

2.1. - Возраст на анкетираното лице. Анкетираното лице мора да биде на возраст помеѓу 15 и 74 години, односно да има наполнето 15 години или сè уште да не наполнило 75 години. (Значи, се земаат предвид само полните години на возраст). Во квадратчето се внесува бројот на годините (возраста) на испитаникот.

2.2. - Пол - За лицата од машки пол во квадратчето се впишува бројот 1, а за лицата од женски пол - бројот 2.

2.3. - Образование - завршен највисок степен на образование

Поради обезбедување меѓународно споредливи податоци за образованието, ја користиме Меѓународната стандардна класификација на образованието *ISCED (2011)*. Во рамките на *ISCED*, терминот образование ги означува сите намерни и систематски организирани активности конципирани да ги задоволат потребите за учење. Степенот на образование претставува конструкција базирана врз претпоставката дека образовните програми може да се групираат во подредени категории што ги одразуваат знаењата, вештините и способностите. Колку што е повисок степенот на образование, толку се покомплексни програмите и знаењата.

Степенот или нивото на образование се утврдува според највисокото ниво (степен) на завршено образование со кое се стекнало лицето до моментот на анкетирањето.

Во квадратчето се впишува редниот број на еден од набројаните степени на образование:

0 - Без образование (ISCED0) - во соодветното квадратче се внесува 0 (нула) ако лицето што е анкетирано нема завршено успешно едно од подолу наведените нивоа на образование, односно нема свидетелство/уверение/диплома за некој завршен степен на образование или може да има завршено до 3-то одделение основно училиште; **1 - Незавршено основно образование, а завршена прва фаза на основно образование (ISCED1)** - ги опфаќа лицата што немаат комплетно завршено основно образование, но треба да имаат завршено најмалку 4-то одделение - ова се однесува на лицата што биле опфатени со претходниот образовен систем на осумгодишно основно образование, а немаат завршено осмо одделение или да имаат завршено најмалку 5-то одделение - се однесува на лицата што се запишани во основно училиште со деветгодишно времетраење, но немаат завршено деветто одделение; **2 - Завршено основно образование (ISCED2)** - во оваа група се опфатени лицата со завршено осмо одделение, основно училиште според програмата за осумгодишното основно образование (според стариот Закон за основното образование) и лицата што завршиле деветто одделение според Законот за основното образование од 2008 година (забел.: лицата што се прва генерација ученици запишани во деветгодишно основно образование, деветтото одделение требало да го завршат во 2015 година); **3 - Средно образование (ISCED3)** - ги опфаќа лицата со завршено општо средно (гимназиско) образование или со средно стручно образование (стручно образование за занимања и стручно оспособување), го опфаќа и верското образование; **4 - Постсредно образование, но не високо образование (не терцијарно) (ISCED4)** - опфаќа специјалистичко образование за стручно и практично усовршување и мајсторски испит, по средното, но не универзитетско образование; **5 - Висока стручна школа (виша школа) или прв степен на студии (ISCED5)** - кратки циклуси на високо образование, времетраење 1 – 2 години; **6 - Додипломски студии**, прв циклус на високо образование (ISCED6) - диплома за факултет, академија (стручни студии, времетраење 3 – 4 години/универзитетски академски студии, времетраење 3 – 5 години); **7 - Магистратура или специјализација**, втор циклус на високо образование (ISCED7); **8 - Докторат**, трет циклус на високо образование (ISCED8).

2.4. - Статус на вработеност - Во квадратчето се впишува редниот број што одговара на состојбата на испитаникот. Дали е: **1.** Вработен, самовработен, семеен работник; **2.** Невработен; **3.** Студент, ученик (кој не е во работна сила); **4.** Друго (кој не е во работна сила, на пример: пензионер, домаќин/ка, издржувано лице и друго).

Некои појаснувања:

Вработен е лице што работи на определено или на неопределено работно време и за својот труд добива плата или надница во готово или во натура, без оглед дали е или не е социјално и пензиско осигурено. Тука спаѓаат и лицата што не се во формален работен однос и кои вршат сезонски, земјоделски и други привремени работи за кои стекнуваат средства за живот. Во оваа група се вклучуваат и лицата што извршуваат активности, на пример: чување деца во туѓи семејства, чистење и грижа за туѓо домаќинство, грижа за стари или болни лица, како и други активности за кои се прима одреден надомест.

Во оваа група не се вклучуваат волонтерските работници.

Самовработен е она лице што е вработено за сопствена сметка и има сопствен деловен субјект, самостојно врши дејност, има слободна професија (адвокат, уметник, филмски работник и слично) или работи на земјоделски имот за да оствари приход и не вработува други лица.

Семеен работник е лице што извршува некоја работа во деловен субјект, дуќан или земјоделски имот во сопственост на некој член од неговото семејство, без разлика дали добива редовна плата или не.

Невработен е лице што не извршува никаква работа со која стекнува средства за живот. Според дефиницијата на Меѓународната организација за труд (ILO) невработени лица се оние на возраст од 15 до 74 години што треба да ги исполнат следните услови:

- за време на извештајната недела не работеле, односно во неделата на анкетирањето немале работа, ниту работеле најмалку 1 час за за пари (во готово или во натура) или за добивка,
- биле подготвени да прифатат работа (односно биле тековно достапни за работа) во следните 2 недели по завршувањето на извештајната недела,
- активно барале работа, т.е. презеле чекори, активности во периодот на четирите недели завршувајќи со референтанта недела за наоѓање платено вработување/самовработување или кои нашле работа што започнува подоцна, т.е. во период од најмногу три месеци.

Ученик или студент е лице што се школува во образовните институции (училиште, универзитет итн.) и не се занимава со друга дејност со која обезбедува средства за живот, ниту врши неплатена активност во деловен субјект во сопственост на некој член од домаќинството.

Други лица што не се во работна сила се лицата што не припаѓаат ниту во групата невработени, ниту во вработени. Во оваа категорија се вклучуваат: пензионери, лица што вршат домашни работи (домаќини/ки), лица што се издржувани од други лица или од државата или самите се издржуваат со други приходи (ренти, камати) и други неактивни лица. Учениците и студентите припаѓаат во оваа категорија, но во истражувањето се прикажуваат како посебна група (група 3).

2.5. - Занимање - На линијата се дава краток опис на занимањето на лицето што е анкетирано и кое е вработено или самовработено или е семеен работник (односно за кое во точка 2.4. е забележано 1).

Во квадратчињата се внесува шифрата на занимањето според Националната класификација на занимања, со три места. Оваа Класификација е направена според Меѓународната стандардна класификација на занимања ISCO-08 (International Standard Classification of Occupation), со некои отстапувања поради специфичните услови и потреби во нашата држава. Списокот на занимања е приложен во Упатството.

Под занимање се подразбира збир на работи и работни задачи што се организациски и технолошки толку сродни и меѓусебно поврзани според својата содржина и видот, што може да ги извршува еден извршител со одредени способности, знаења и вештини.

2.6. - Земја на раѓање - Дадени се три можни одговори за земјата во која е родено анкетираното лице, а во соодветното квадратче се впишува редниот број на одговорот:

1. Република Македонија, **2.** Земја членка на Европската Унија (ЕУ)* - на линијата се наведува името на земјата, **3.** Земја што не е членка на ЕУ - на линијата се наведува името на земјата.

*Земји членки на Европската Унија (ЕУ 28): Австрија, Белгија, Бугарија, В. Британија, Германија, Грција, Данска, Естонија, Италија, Ирска, Кипар, Летонија, Литванија, Луксембург, Малта, Полска, Португалија, Романија, Словачка, Словенија, Унгарија, Финска, Франција, Холандија, Хрватска, Чешка, Шведска, Шпанија.

2.7. - Земја на државјанство - Во соодветното квадратче се впишува редниот број на одговорот за земјата за која анкетираното лице има документ за државјанство:

1. Република Македонија, **2.** Земја членка на Европската Унија (ЕУ) - на линијата се наведува името на земјата, **3.** Земја што не е членка на ЕУ - на линијата се наведува името на земјата.

Ако лицето има две или повеќе државјанства, се избира државјанството на земјата во која тоа вообичаено престојува, живее. Ако има државјанство на земја во која подолго време не

престојува/живее, лицето избира кое државјанство ќе се впише како одговор, но притоа да има предност државјанството на нашата земја (PCM) во однос на државјанството на другите земји и ако нема државјанство на PCM, а има државјанство на земја членка на ЕУ, тогаш последново има предност во однос на државјанството на други земји.

Во прашалникот следат прашања што се однесуваат на употребата на информатичко-комуникациските технологии кои се поделени по делови (модули): А, Б, В, Г, Д и Ѓ.

Прашања што се однесуваат на домаќинството:

Дел А: Достапност на ИКТ во домаќинството

Одговорите на прашањата за домаќинството може да ги дава избраното лице или кој било член на домаќинството (или со помош на друг член од избраното домаќинство што ќе знае да даде одговори за користењето компјутер и интернет во домаќинството).

Прашање А1. - Дали Вие или кој било друг од Вашето домаќинство имате пристап на интернет во домот (преку кое било средство)?

Со ова прашање треба да се добие одговор дали барем еден член од домаќинството може да употреби интернет од дома ако посака, дури и да прати само една е-порака. Се разбира, ова претпоставува дека домаќинството располага со потребната опрема и инфраструктура (на пример, компјутер и модем, мобилен телефон со пристап на интернет). Пристапот на интернет може да биде преку кое било средство и преку кој било тип поврзување на интернет.

Вообичаено е домаќинството (или некој негов член) да биде претплатено (да плаќа) за услугата за пристап на интернет, но може да има случаи кога домаќинството нема претплата на интернет, а има можност за пристап на интернет, дури и краткотрајно.

Можен одговор: 1) Да, 2) Не или 3) Не знае. Ако одговорот е ДА, се оди на следното прашање (А2), ако е НЕ, се оди на прашањето А3, ако е НЕ ЗНАЕ, се оди на прашањето Б1.

Прашање А2. - Кои типови поврзување на интернет се употребени во домот?

Се однесува на фактичката (вистинската) употреба на овие видови поврзувања во домот. Ако се употребуваат само на друго место, а не и во домот, не треба да се забележи одговор (односно одговорот е негативен).

Можни се повеќе одговори на дадените модалитети:

1) **Фиксно широкопојасно поврзување** - најзастапени технологии за поврзување на интернет се: технологиите **DSL** (Digital Subscriber Line), на пример: ADSL, VDSL, итн. (технологии на интернет-поврзување со многу поголема брзина на пренесување податоци, еднаква на или поголема од 144 Kbit/s), преку постоен бакарен кабел); **кабелско поврзување** (преку кабелски модем со кој се овозможува поврзување на персоналниот компјутер со локалната кабелска телевизија); LAN (Local Area Network) - високобрзинска конекција на интернет преку локална мрежа во еден потесен ареал (на пр., заедничко поврзување на некои домаќинства во една зграда); преку оптичко влакно, односно **оптички кабел** (технологија што не се базира на бакарна жица, туку употребува ласер или високоемитувачки диоди со потенцијал за неограничен пропусен опсег); поврзување преку **сателит** (сателитската технологија обезбедува безжично поврзување и повеќе се употребува во изолирани подрачја каде што не е достапна кабелска или DSL-технологија) и преку јавен WiFi или WiMax - фиксни безжични технологии достапни до секого на одредено подрачје (делокруг).

2) **Мобилно широкопојасно поврзување** преку мобилна телефонска мрежа, најмалку 3G (на пр., UMTS, употребувајќи картичка или USB, мобилен телефон или паметен телефон како модем)

Овој тип широкопојасно: поврзување ги вклучува третата генерација на мобилната телефонија (3G) или повисоката (3G+), како што е UMTS (Universal Mobile Telephone System) или HSDPA (High Speed Download Packet Access). Вклучена е и четвртата генерација (4G).

Вообичаени уреди што се употребуваат за 3G, 3G+ мобилната конекција се: мобилни телефони, паметни телефони (smartphones), преносливи компјутери (на пр., лаптоп со USB-клуч или со вградена картичка за пристап до 3G-мрежите) и слични преносливи уреди.

Прашање А3. - Кои се причините поради кои немате поврзување на интернет во домот?

Прашањето го одговараат испитаниците (домаќинствата) што одговориле на А1 под 2, односно кои немале пристап на интернет во домот.

Прашањето дава претстава за причините или пречките за немање поврзаност на интернет од дома. Испитаниците може да ги наведат сите причини што се релевантни за нив, од можните осум: 1) Има пристап на интернет на друго место (на пример: на работа, училиште, интернет-кафе); 2) Нема потреба од интернет (на пример: на интернет нема содржини што му се од полза или од интерес); 3) Цената на опремата е многу висока (висока продажна цена на опремата: апарати, уреди, сетови потребни за приклучок на интернет и др.); 4) Цената на пристапот на интернет е многу висока (високи телефонски трошоци, висока претплата за мрежно вклучување итн.); 5) Недостиг на искуство или умешност (нема доволно знаење, искуство во врска со пристапот и употребата на интернет); 6) Загриженост за приватноста или безбедноста (се плаши од злоупотреба на приватни, лични податоци што се даваат при користењето интернет, од напад на вирус и слични безбедносни проблеми); 7) Нема широкопојасен интернет во нашата област - во местото каде што живее домаќинството нема достапност до интернет; 8) Друго - се обележува ако има друга причина, неспомената претходно.

Прашања што се однесуваат на поединецот:

Дел Б : Користење интернет

Прашање Б1. - Кога последен пат сте користеле интернет?

Го опфаќа користењето интернет на кое било место (дома, на работа или на друго место), преку кое било средство, на пример, компјутер од кој било вид (десктоп, лаптоп, нетбук или таблет), мобилен/паметен телефон, конзола за игри или е-читачи на книги.

Се забележува еден одговор за тоа во кој период поединецот последен пат користел интернет: 1) последните три месеци, 2) пред три месеци до една година, 3) пред повеќе од една година, 4) никогаш нема употребено интернет.

Ако одговорот е 1), се оди на прашањето Б2, ако одговорот е 2), се оди на прашањето В1, ако одговорот е 3) или 4), не продолжува одговарањето на прашањата - тоа е крај на прашалникот.

Прашање Б2. - Просечно, колку често користевте интернет во последните три месеци?

На ова прашање се забележува еден одговор од следните можни модалитети: 1) секој ден или речиси секој ден - се однесува на повеќе од 4 дена секоја недела, 2) најмалку еднаш неделно (но не секој ден) - го опфаќа користењето од 1 до 4 дена секоја недела, 3) помалку од еднаш неделно.

Ако одговорот е 1), се оди на прашањето Б2.1.1, ако одговорот е 2) се оди на прашањето Б3, ако одговорот е 3) се оди на прашањето Б3.

Прашање Б2.1.1. - Дали го користевте интернетот неколкупати во текот на денот?

Се забележува еден одговор: 1) Да или 2) Не.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б3.

Прашање Б3. - Дали користевте кој било од следниве мобилни уреди за да пристапите на интернет далеку од дома или да работите во последните 3 месеци?

На ова прашање може да се забележат повеќе одговори:

- 1) Мобилен телефон или паметен телефон
- 2) Лаптоп
- 3) Таблет
- 4) Други мобилни уреди (на пример, плеер за медиуми или игри, читач на е-книги, паметен часовник)
- 5) Не пристапив на интернет преку кој било мобилен уред далеку од дома или од работа.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б4.

Прашање Б4. - За кои од следните активности користевте интернет за приватна употреба во последните три месеци?

Можни се повеќе одговори на следните активности на поединецот поврзани со употребата на интернетот (само за приватна употреба, а пристапот може да биде од каде било):

Комуникација: 1) Праќање/примање електронска пошта (e-mail), 2) Телефонирање преку интернет/видеоповици (преку веб-камера) - користење телефонија базирана на интернет, како VoIP (Voice-over-Internet Protocol) или користење апликации за видеоповици, како *Skype, Facetime* итн. 3) Учество во социјални мрежи (креирање кориснички профил, испраќање пораки или други прилози на Фејсбук, Твитер итн.), 4) Ставање лично креирана содржина (текст, слики, музика, видеа, софтвери, итн.) на веб-страници за да биде споделена;

Пристап до информации 5) Читање онлајн вести/весници/списанија, 6) Барање информации поврзани со здравјето (повреди, болести, исхрана, подобрување на здравјето итн.), 7) Наоѓање информации за производи/услуги - тука не треба да се вклучат купувањата, туку само барањето информации за разни производи или услуги;

Учество во граѓанскиот и општествениот живот: 8) Давање мислења во врска со граѓански или политички работи преку веб-страница (на пр., блогови, социјални мрежи итн.), 9) Учество во онлајн договарање или гласање за одредени граѓански или политички прашања (на пр., урбано планирање, потпишување петиција итн.);

Професионален живот: 10) Барање работа или праќање молби за работа;

Креативност: 11) Ставање лично креирана содржина (текст, слики, музика, видеа, софтвери итн) на веб-страници за да биде споделена.

Други онлајн услуги: 12) Продажба на производи или услуги, на пр., преку аукции (на пр., eBay), 13) Интернет-банкарство - вклучува електронски трансакции со банка за плаќање, трансфер и др. или за барање информација за состојбата на сметката.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б5.

Прашање Б5. - Дали употребивте место за складирање на интернет за да зачувате документи, слики, музика, видео или други фајлови, за приватна намена во последниве 3 месеци, на пример, *Google Drive, Dropbox, Windows OneDrive, iCloud, Amazon Cloud Drive*?

Се забележува еден одговор: 1) Да или 2) Не.

Прашањето се однесува на користење услуги на интернет за чување документи (фајлови) за приватни цели во последните 3 месеци пред анкетата. Се однесува на активното користење онлајн/облак (cloud) апликации за чување, а не само на пристапот до нив. Овие услуги нудат можност за складирање на сервер достапен преку интернет. Многу од нив се употребуваат за споделување фајлови со други.

Прашањето не се однесува на складирање документи на лични веб-страници или на социјални медиуми (на пр., блогови, Фејсбук итн.) или користење сметки на е-пошта, туку на сервиси наменети посебно за тоа.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б6.

Прашање Б6. - Дали сте презеле некоја од следниве активности за учење преку интернет за образовни, професионални или приватни намени во последниве 3 месеци?

Можни се повеќе одговори: 1) Сте следеле онлајн курс - интеракцијата со наставниците, обучувачите и материјалот за учење се одвива преку интернет, вклучува и курс што делумно се следи онлајн; 2) Сте користеле онлајн материјал за учење различен од оној за завршување онлајн курс (на пр., аудиовизуелни материјали, софтвер за онлајн учење, електронски книги); 3) Сте комуницирале со инструктори или студенти преку употреба на образовни веб-страници/портали; 4) Друго - која било друга образовна активност онлајн.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б7.

(На следното прашање одговараат тие што одговориле со „Да“ на Б1.1.)

Прашање Б7. - Дали сте користеле која било веб-страница или апликација за да организирате сместување (соба, стан, куќа, куќа за одмор итн.) кај друго физичко лице во последните 12 месеци?

Прашањето се однесува на користење која било веб-страница или апликација за да се организира сместувањето.

Се забележува еден одговор: 1) Да, користев веб-страници или апликации (како што се AIRBNB, други национални примери), 2) Да, други веб-страници или апликации (вклучувајќи ги и социјалните мрежи), 3) Не, не сум користел.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б8.

Прашање Б8. - Дали сте користеле која било веб-страница или апликација за да организирате транспортни услуги (на пример, со автомобил) од друго физичко лице во последните 12 месеци?

Прашањето се однесува на користење од која било веб-страница или апликација за да се организираат транспортни услуги.

Се забележува еден одговор: 1) Да, користев веб-страници или апликации (како што се UBER, други национални примери), 2) Да, други веб-страници или апликации (вклучувајќи ги и социјалните мрежи), 3) Не, не сум користел.

Се продолжува со одговарање на прашањето Б9.

Прашање Б9. - Дали сте добиле платена работа со помош на посредни веб-страници или апликации (на пример, Upwork, TaskRabbit, Freelancer, Amazon Mechanical Turk) во последните 12 месеци?

Веб-страниците на агенциите за вработување се исклучени.

Се забележува еден одговор: 1) Да или 2) Не.

Ако е одговорот на Б9 „Да“, одете на Б9.1., инаку одете на В1.

Прашање Б9.1. - Ако е одговорот на Б9 „Да“, Ве молам, наведете дали приходот од оваа работа е:

Во ова прашање се нудат следните модалитети за одговор, се забележува еден одговор:

- 1) главен извор на вашиот приход
- 2) дополнителен извор на приход.

Се продолжува со одговарање на прашањето В1.

Дел В: Користење е-Влада

Прашањата се за оние што употребиле интернет во последните 3 месеци или пред 3 месеци до 1 година, односно одговориле позитивно на В1 под 1) или 2).

Употребата на е-влада подразбира добивање или разменување информации, формулари, документи и слично преку ИКТ, односно преку интернет (веб-страница), со органите на јавната власт како што се: министерствата и другите државни органи (судови, државни агенции, бироа, заводи, управи и друга државна администрација), со органите на локалната самоуправа (градоначалник, совет и локална администрација) и со некои јавни сервиси.

Прашање В1. - Дали контактиравте или имавте интеракција со јавната власт (администрација) или јавен сервис преку интернет за приватна намена во последните 12 месеци за следните активности?

Се исклучуваат контактите преку е-пошта.

Се опфаќаат контактите/интеракциите преку веб-страница во врска со граѓанските обврски (на пр., даночни пријави, известување за преселување), права (на пр., лична карта, потврда за раѓање), јавни образовни услуги (јавни библиотеки, информации за упис во јавни училишта, универзитети), јавни здравствени услуги (вклучително и услуги во јавни болници).

На ова прашање треба да се добијат одговори дали поединецот користел услуги на е-влада во последните 12 месеци за: 1) Добивање информации од веб-страниците на органите на управата (го вклучува и пребарувањето за добивање каква било информација од веб-страниците на јавниот сервис), 2) Симнување официјални формулари (какви било формулари во PDF, Word), 3) Поднесување пополнети формулари - се однесува на пополнети формулари испратени електронски, преку интернет, а не и на формулари што се симнати од интернет, пополнети и испратени преку пошта.

Ако нема одговор на В1 под 3) - одете на прашање **В2**, инаку одете на прашање **Г1**.

Прашање В2. - Кои се причините за неиспраќањето пополнети формулари до јавниот сервис/ администрацијата преку интернет во последните 12 месеци?

Прашањето го одговараат оние што немаат одговор на 3) во прашањето В1, односно оние што не поднесувале пополнети формулари преку интернет.

Во ова прашање се нудат следните модалитети за одговор:

1) Воопшто нема поднесувано официјални формулари - ако е одговорено на ова прашање, односно ако испитаникот никогаш не поднесувал какви било формулари до јавен сервис - се оди на прашање Г1, инаку се продолжува со одговарање на следните точки:

2) Таква услуга не е достапна на веб-страница (на веб-страницата нема можност за поднесување официјални формулари), 3) Недостиг на вештини или знаење (на пр., не знае како да користи веб-страница или користењето е многу сложено), 4) Загриженост околу заштитата и безбедноста на личните податоци, 5) Друго лице го направи тоа во мое име и во моја корист (на пр., консултант, даночен советник, роднина или член од семејството), 6) Друга причина.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г1.

Дел Г: Трговија на интернет

Прашањата во овој дел ги одговараат испитаниците што одговориле позитивно на Б1.1. или Б1.2., односно кои употребиле интернет.

Прашањата се однесуваат на купувањето производи и услуги преку интернет (е-трговија) за **приватна** намена, преку кое било средство (на пр., десктоп, пренослив или рачен компјутер, мобилен телефон). **Се опфаќаат** купувањата/нарачките направени преку интернет (преку веб-сајтови или апликации) за кои се бара плаќање, но плаќањето на нарачаните производи/услуги не мора да биде реализирано онлајн. Нарачките преку рачно напишаните е-пошта, SMS, MMS треба да се исклучат.

Прашање Г1. - Кога последен пат сте нарачале/купиле производи или услуги преку интернет за приватна употреба (се исклучуваат рачно напишаните нарачки преку е-пошта, SMS, MMS)?

Се опфаќаат нарачките направени на **веб-страниците** на продавачите или во **веб-продавници** (webshops). Се вклучуваат и купувањата преку интернет-аукции (на пр., eBay).

Не се опфаќаат нарачките преку рачно напишани електронски пораки преку е-пошта, SMS, MMS, потоа нарачките што се направени за професионална (деловна) намена и оние што се однесуваат на бесплатни производи/услуги.

За одредување **на времето на нарачката** се зема времето (датумот) кога нарачката е направена преку интернет, без оглед на времето кога производите/услугите се испорачани или платени. Исто така, за една нарачка преку интернет не е битно дали испораката или плаќањето на производот/услугата се врши преку електронски средства.

На ова прашање се забележува еден одговор за тоа кога поединецот последен пат направил нарачка преку интернет: 1) во последните три месеци; 2) пред три месеци до една година, 3) пред повеќе од една година, 4) никогаш не нарачал производи/услуги преку интернет.

Ако одговорот е 1) или 2), се одговара наредното прашање Г2, ако е 3), се оди на прашањето Г8 и ако е 4), се оди на прашањето Г6.

Прашање Г2. - Кои видови производи/услуги ги нарачавте/купивте преку интернет за приватна намена во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори во зависност од тоа што нарачувал поединецот во последните 12 месеци преку интернет, само за приватна употреба (намена):

1) Храна или производи за секојдневна употреба - покрај прехранбените продукти, тука се опфаќаат и продуктите за секојдневна употреба, на пример: за хигиена, санитарија, козметика, фармацевтски и тутунски производи, пијалаци, а се исклучуваат весниците, списанијата; **2)** Производи за домаќинство (на пр.: мебел, апарати, алати, возила, уметнички предмети, играчки итн.); **3)** Медицина - вклучува разни медикаменти, лекови, било да се препишани од лекар, односно со рецепт или не, витамини итн.; **4)** Облека, спортска опрема; **5)** Компјутерски хардвер; **6)** Електронска опрема (вклучувајќи и камери) - на пример: мобилни телефони, камери, радија, телевизори, ДВД-плеери, видеорекордери итн.; **7)** Телекомуникациски услуги (ТВ, интернет, фиксна или мобилна телефонска претплата, ставање пари на припејд-картички итн.); **8)** Хотелски и други сместувања за одмор, **9)** Други аранжмани за патувања (билети за превоз, изнајмување возило итн.); **10)** Билети за разни настани (кинопретстави, театарски претстави, спортски натпревари); **11)** Филм, музика; **12)** Книги, списанија, весници, е-книги - се однесува на претплатени весници, списанија, а не за бесплатни; **13)** Материјали за е-учење (e-learning) - материјали за учење во електронска форма, материјалите за е-учење се документи што се употребуваат за мултимедиско учење во дигитална форма, се вклучуваат и ЦД-ромовите што се за образовна намена; **14)** Софтвер за видеоигри, друг компјутерски софтвер и софтверски надградби; **15)** Друго - овој одговор се забележува за производи/услуги што не се споменати претходно.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г3.

(На прашањето одговарат само тие што одговориле на прашањето Г2.11., 12. и 14.)

Прашање Г3. - Дали некој од следниве продукти што ги купивте/нарачавте преку интернет биле симнати или биле достапни од веб-страници наместо да бидат испорачани преку пошта и сл.?

(На прашањето одговараат само тие што одговориле на прашањето Г2.11., 12. и 14.) Можни се повеќе одговори: 1) Филм, музика, 2) Електронски книги, 3) Електронски списанија, весници и 4) Компјутерски софтвер, вклучувајќи компјутер и видеоигри, софтверски надградби.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г3.

Прашање Г4. - Од кого ги купивте/нарачавте производите/услугите за приватна намена преку интернет во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори според потеклото на земјата на продавачот од кого се нарачани/купени производите/услугите преку интернет: 1) Продавачи од земјава, 2) Продавачи од земјите на ЕУ, 3) Продавачи од други земји (кои не се во ЕУ).

Одговорот под 4) *Земјата на продавачот не е позната* се забележува ако испитаникот не може да даде одговор барем на еден од претходните модалитети.

Ова прашање, Г5, го одговараат оние што одговориле на Г1.1., инаку одете на Г7.

Прашање Г5. - Колку пати купивте/нарачавте производи или услуги преку интернет за приватна намена во последните 3 месеци?

Испитаникот треба да заокружи еден од понудените одговори: 1) 1 – 2 пати, 2) 3 – 5 пати, 3) 6 – 10 пати, 4) повеќе од 10 пати.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г6.

Прашање Г6. - Проценете колку пари потрошивте за производите/услугите (се исклучуваат акциите и другите финансиски услуги) што ги купивте/нарачавте преку интернет за приватна намена во последните 3 месеци? – (Прашањето го одговараат оние што одговориле на Г1.1.)

Испитаникот може да даде одговор под А: процена за тоа колку пари потрошил за производите/услугите што ги нарачал преку интернет во последните 3 месеци, кој се забележува на цртата одредена за тоа, пресметано во евра, или под Б: да се заокружи еден од дадените одговори: 1) помалку од 50 евра, 2) од 50 до помалку од 100 евра, 3) од 100 до помалку од 500 евра, 4) од 500 до помалку од 1000 евра, 5) 1000 или повеќе од 1000 евра, или да се забележи одговор б) не знам.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г7.

Прашање Г7. - Дали се соочивте со следниве проблеми кога купувавте/нарачувавте производи/услуги преку интернет во последните 12 месеци? - Прашањето го одговараат оние што одговориле на Г1.1. или Г1.2.

Можни се повеќе одговори: 1) Технички пад на веб-страницата за време на нарачувањето или плаќањето - се случува ако веб-страницата нема добри технички стандарди, недостиг на безбедност, доверба (на пр., за неуспешноста на нарачувањето или плаќањето било дадено известување, но не се проследило и плаќањето се реализирало двапати); 2) Тешкотии во наоѓањето информации за гаранции или други законски права (на пр., гаранции за квалитетот на производот, за испораката и други легални права што не може да се најдат на веб-страницата на продавачот); 3) Времето на испорака е побавно отколку наведеното; 4) Крајните трошоци се повисоки од наведените; 5) Испорачани погрешни или оштетени производи/услуги; 6) Соочување со измама (на пр.: производите/услугите воопшто не се добиени, злоупотреба на податоците од кредитната картичка итн.); 7) Поплаките и жалбите се отежнати или нема задоволувачки одговор на нив; 8) Странски продавачи не продаваат во мојата земја (на пр., неприфаќање нарачка или платежна картичка ако купувачот е од друга земја); 9) Други проблеми, или само еден одговор на 10) Не се соочив со проблем.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г8.

Прашање Г8. - Дали презедовте некоја од следните финансиски активности преку интернет за приватна намена во последните 12 месеци? (Се исклучуваат активностите преку е-пошта.)

Прашањето го одговараат оние што одговориле на Г1.1.

Можни се следните одговори: 1) Купување или продавање акции, меници, фондови (наменски парични средства) или други инвестициски услуги, 2) Купување или обновување полиси за осигурување, вклучувајќи ги и оние што се нудат како пакет заедно со други услуги (на пр., патничко осигурување заедно со авионски билет), 3) Земање заем или договорен кредит од банки или други финансиски институции.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г9.

Прашање Г9. - Кои биле причините поради кои не сте купувале/нарачувале производи/услуги за ваша лична употреба преку интернет во последните 12 месеци? - Прашањето го одговараат оние што одговориле на Г1.3. или Г1.4.

Можни се повеќе одговори: 1) Претпочита да купува лично во продавница/сака да го види производот/лојалност кон продавниците/од навика; 2) Недостиг на умешност или знаење; 3) Проблем во испораката на производите нарачани преку интернет (на пр., времето на испорака е предолго или има логистички проблеми); 4) Загриженост за безбедноста при плаќањето или приватноста (на пр., давање податоци од кредитна картичка/лични податоци преку интернет); 5) Загриженост за примањето/враќањето на производите, поплаките; 6) Нема платежна картичка што овозможува плаќање преку интернет; 7) Други.

Се продолжува со одговарање на прашањето Д1.

Дел Д: Е-умешност

Прашањата од овој дел ги одговараат поединците што употребиле интернет во последните 12 месеци, односно одговориле на Б1.1. или Б1.2.

Под е-умешност или е-вештини се подразбира знаење, умеење за употреба (ракување) на одредени информатичко-комуникациски технологии, на пример, компјутер, мобилни уреди, интернет, користење разни компјутерски алатки, софтвери (програми).

Со одговорите на прашањата од овој модул и во комбинација со одговорите на некои прашања содржани во претходните модули ќе се одреди генералното ниво на е-умешности на поединецот, во следните категории: без умешности, ниско ниво на умешности, базично ниво на умешности и повисоко ниво од базичните умешности.

Земени се предвид активностите на испитаникот во последните 12 месеци сметајќи од моментот на анкетирањето.

Прашање Д1. - Кои од следните активности поврзани со компјутер или мобилни уреди веќе сте ги вршеле во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори: 1) Пренесување документи помеѓу компјутер и други уреди (на пр., од дигитална камера или од/до мобилен телефон, мп3/мп4 плеер, од компјутер на USB, на друг компјутер итн.); 2) Инсталирање софтвер или апликација (вклучува онлајн инсталирање софтвер или апликација, или користење на ДВД; 3) Промена на поставките (параметрите) на кој било софтвер, вклучувајќи оперативен систем или безбедносна програма.

Се продолжува со одговарање на прашањето Д2.

Прашање Д2. - Кои од следните активности поврзани со софтвер веќе сте ги вршеле во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори: 1) Копирање/преместување фајлови/фолдери; 2) Употреба на софтвер за обработка на текстови (word); 3) Креирање презентации или документи со вметнување текст, слики, табели или графикони; 4) Употреба на софтвер за табеларни пресметки (excel), ако е одговорот на 4) „Да“, се одговара: а) Употреба на напредни функции за организирање и анализирање

податоци, како сортирање, филтрирање, употреба на формули, креирање графикони; 5) Употреба на софтвер за уредување слики, видео или аудиофајлови; 6) Пишување код во некој програмски јазик (пишување на програми употребувајќи специјализиран програмски јазик, на пр., BASIC, Pascal, SAS programming).

Се продолжува со одговарање на прашањето Г1.

Дел Г: Безбедност на интернет

Прашањата се за оние што употребиле интернет во последните 3 месеци или пред 3 месеци до една година, односно одговориле позитивно на Б1.1. или Б1.2.

Прашање Г1. – Дали сте имале некој од следните проблеми поврзани со безбедноста при користење интернет за приватни цели во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори: 1) Измама со кредитна или дебитна картичка, 2) Губење документи, слики или други податоци поради вирус или друга инфекција (на пример, црв или тројански коњ), 3) Злоупотреба на Вашите лични податоци достапни на интернет, на пр., дискриминација, малтретирање, 4) Вашата социјална мрежа или сметката на е-пошта се хакирани и содржината е испратена или испратена без Ваше знаење, 5) Онлајн-кражба на идентитетот (некој ќе ги украде Вашите лични податоци и ќе се претставува себеси, на пример, шопинг под Вашето име), 6) Примање лажни пораки (phishing), 7) Пренасочување кон лажни веб-страници што бараат лични информации (pharming).

Се продолжува со одговарање на прашањето Г2.

(На прашањето Г2 одговараат оние што одговориле на 5, 6 и 7, инаку одете на Г3.)

Прашање Г2. – Дали сте доживеале финансиска загуба во последните 12 месеци што резултира од кражба на идентитетот, сте добиле лажни пораки или сте биле пренасочени кон лажни веб-страници?

Се забележува еден одговор: 1) Да или 2) Не.

Се продолжува со одговарање на прашањето Г3.

Прашање Г3. – Дали загриженоста за безбедноста е ограничена или спречена од следните активности преку интернет за приватни цели во последните 12 месеци?

Можни се повеќе одговори: 1) Нарачување или купување стоки или услуги, 2) Интернетско банкарство, 3) Обезбедување лични информации за социјални или професионални мрежни услуги, 4) Комуницирање со јавни служби или администрации, 5) Преземање софтвер или апликации, музика, видеофајлови, игри или други податочни датотеки, 6) Користење интернет преку јавна безжична мрежа (WiFi).

Се продолжува со одговарање на прашањето Г4.

Прашање Г4. – Дали правите резервни копии на Вашите датотеки (документи, слики итн.) на кој било надворешен уред за складирање или во простор за складирање на интернет (услуги на облак) за приватни цели?

Се забележува еден одговор: 1) Да, 2) Не или 3) Не знае.

КРАЈ НА ПРАШАЊАТА

Откога ќе заврши анкетата со поединецот, анкетарот ги забележува своите впечатоци за анкетирањето.

1. Впечаток на анкетарот за соработката со домаќинството/поединецот при анкетирањето

На крајот на прашалникот анкетарот треба да го искаже својот впечаток за соработката со домаќинството при анкетирањето и да ја оцени со заокружување на одговорот:

1. многу добра, 2. добра или 3. лоша.

2. Забелешки на прашалникот

Ако анкетарот има некои забелешки во врска со прашалникот, да се наведат.

По пополнувањето и на овие податоци, анкетарот треба да го запише **времето (час, минута) на завршување на анкетирањето** во домаќинството.

Треба и да се потпише и да го наведе телефонскиот број (или мобилниот).

3.3. СПИСОК НА ЗАНИМАЊА СПОРЕД НАЦИОНАЛНАТА КЛАСИФИКАЦИЈА НА ЗАНИМАЊА

Шифра	Назив на занимање
1	ГЛАВНА ГРУПА: ЧЛЕНОВИ НА ЗАКОНОДАВНИ И ИЗВРШНИ ТЕЛА, ДРЖАВНИ ФУНКЦИОНЕРИ, РАКОВОДНИ ДРЖАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ, ДИПЛОМАТИ И ДИРЕКТОРИ
111	Членови на законодавни и извршни тела, државни функционери во извршната власт и судството
112	Генерални и извршни директори, раководни државни службеници, функционери кои раководат со други органи на државната управа, дипломати и дипломатски службеници
121	Директори за деловни услуги и администрација (финансиски директори, директори на правни, кадровски, општи и сродни служби итн.)
122	Директори на претпријатија за продажба, маркетинг и развој
131	Директори на земјоделски, ловечки, шумарски и риболовни претпријатија
132	Директори на претпријатија за индустриско производство, рударство, градежништво и дистрибуција
133	Директори на претпријатија за информациска и комуникациска технологија
134	Директори на институции за специјализирани услуги
141	Директори на угостителски и хотелски претпријатија
142	Директори на претпријатија за трговија на големо и на мало
143	Други директори за услуги
2	ГЛАВНА ГРУПА: СТРУЧЊАЦИ И НАУЧНИЦИ
211	Физичари, хемичари и сродни стручњаци
212	Математичари, актуари и статистичари
213	Стручњаци од областа на природните науки
214	Стручњаци за инженеринг
215	Инженери за електротехнологија
216	Архитекти, планери, геодети и дизајнери
221	Доктори по медицина
222	Медицински сестри и акушери
223	Стручни лица кои се занимаваат со традиционална медицина
225	Ветеринари
226	Други стручњаци за здравство
231	Стручњаци за универзитетско и високо образование во општествените науки
232	Стручњаци за универзитетско и високо образование во природните науки
233	Наставен кадар за средношколско образование
234	Наставен кадар за основно и предучилишно воспитување и образование
235	Друг наставен кадар за образование
241	Стручњаци за финансии
242	Стручњаци за администрација
243	Стручњаци за продажба, маркетинг и односи со јавноста
251	Развивачи и аналитичари на софтвер и апликација
252	Стручњаци за бази на податоци и компјутерски мрежи
261	Правни стручњаци
262	Архивари, библиотекарски и музејски стручњаци

Шифра	Назив на занимање
263	Стручњаци за општествени науки и религија
264	Писатели, новинари и лингвисти
265	Уметници кои создаваат или изведуваат
3 ГЛАВНА ГРУПА: ТЕХНИЧАРИ И СРОДНИ ЗАНИМАЊА	
311	Помошни стручњаци за физика и инженеринг
312	Надгледувачи во рударската, преработувачката и градежната индустрија
313	Техничари за контрола на процесот
314	Техничари за природни науки и слично
315	Контролори и техничари на бродови и авиони
321	Медицински и фармацевтски техничари
322	Медицински сестри и бабици
323	Лица кои се занмаваат со традиционална медицина
324	Ветеринарни техничари и асистенти
325	Други професионални соработници во здравството
331	Финансиски и математички стручни соработници
332	Агенти и брокери за продажба и купување
333	Агенти за деловни услуги
334	Административни и специјализирани секретари
335	Царински службеници, даночни, полициски и референти за социјална заштита и сродни владини стручни соработници
341	Правни, општествени и религиозни стручни соработници
342	Спортски и фитнес работници
343	Стручни соработници за уметност, култура и кулинарство
351	ИКТ оператори и техничари за поддршка на корисниците
352	Техничари за телекомуникација и пренос на слика и звук
4 ГЛАВНА ГРУПА: СЛУЖБЕНИЦИ	
411	Општи канцелариски службеници
412	Секретари (општо)
413	Дактилографи и оператори за внес на податоци
421	Касиери, благајници и слични занимања
422	Шалтерски службеници за информирање
431	Службеници во книговодство, финансии и статистика
432	Службеници за евиденција на материјалите и транспортот
441	Други канцелариски службеници
5 ГЛАВНА ГРУПА: РАБОТНИЦИ ВО УСЛУЖНИ ДЕЈНОСТИ И ПРОДАЖБА	
511	Придружници при патување, кондуктери и водичи
512	Готвачи
513	Келнери и шанкери
514	Фризери, козметичари и сродни занимања
515	Надгледувачи за одржување на згради и домари
516	Други работници за лична услуга
521	Продавачи на улица и пазар
522	Продавачи во продавници
523	Касиери и продавачи на билети
524	Други продавачи
531	Занимања за згрижување на деца и наставничка помош
532	Занимања за лична нега во здравството

Шифра	Назив на занимање
541	Занимања за заштита на лица и имот
6	ГЛАВНА ГРУПА: СТРУЧНИ РАБОТНИЦИ ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО, ШУМАРСТВОТО, РИБАРСТВОТО И ЛОВОТ
611	Полјоделци, овоштари, лозари и градинари
612	Одгледувачи на животни
613	Земјоделци за мешовито производство (растително, добиточно и други)
621	Шумарски работници и сродни занимања
622	Рибари, ловци и сродни работници
7	ГЛАВНА ГРУПА: ЗАНИМАЊА ЗА НЕИНДУСТРИСКИ НАЧИН НА РАБОТА ВО ПРОИЗВОДСТВОТО
711	Сидари и сродни градежни занимања
712	Занимања за завршни градежни работи и сродни градежни работници
713	Молери, лакери, оџачари и други сродни занимања
721	Леари на метали, лимари, заварувачи и сродни занимања
722	Ковачи, изработувачи на алатки и сродни работници
723	Механичари и монтери на машини
731	Прецизни механичари и изработувачи на ракотворби
732	Работници на печатење и сродни занимања
741	Електроинсталатери и сродни занимања
742	Монтери и механичари на електроника и телекомуникации
751	Преработувачи на храна и сродни занимања
752	Обработувачи на дрво, столари и сродни занимања
753	Произведувачи и обработувачи на текстил и сродни занимања
754	Други занаети и сродни занимања
8	ГЛАВНА ГРУПА: РАКУВАЧИ И СОСТАВУВАЧИ НА МАШИНИ И ПОСТРОЈКИ
811	Ракувачи со постројки за руда и обработка на минерали
812	Ракувачи со машини и постројки за обработка на метали и финалирање
813	Ракувачи со машини и постројки за хемиски и фотографски производи
814	Ракувачи со машини за изработка на гумени, пластични и хартиени производи
815	Ракувачи со машини за текстил, крзно и кожа
816	Ракувачи со машини за прехранбени и слични производи
817	Ракувачи со постројки за преработка на дрво и добивање на хартија
818	Други ракувачи на машини и постројки
821	Составувачи на машини и опрема
831	Возачи на локомотиви и сродни работници
832	Возачи на моторни возила
833	Возачи на тешки возила и автобуси
834	Возачи и ракувачи со транспортни направи
835	Екипаж на бродски палуби и сродни работници
9	ГЛАВНА ГРУПА: ЕЛЕМЕНТАРНИ ЗАНИМАЊА
911	Домашни, хотелски и канцелариски чистачи и помошници
912	Рачни мијачи на автомобили, прозорци, перачи и слични работници
921	Општи работници во земјоделството, шумарството и рибарството
931	Општи работници во рударството и градежништвото
932	Општи работници во производството
933	Општи работници во транспортот и работата со товари
941	Помошници за подготовка на храна
951	Улични и други услужни работници
952	Улични продавачи
961	Собирачи на смет
962	Занимања за општи работи, нераспределени на друго место
0	ГЛАВНА ГРУПА: ВОЕНИ ЗАНИМАЊА
011	Воени занимања